

APSTIPRINU

Latgales industriālā tehnikuma
direktore I. Ostrovska

2022.gada 30.novembrī

**Darba aizsardzības instrukcija Nr. 23
sētniekam**

1. Vispārīgās prasības

1. Patstāvīgi veikt sētnieka pienākumus drīkst personas, kuras:
 - 1.1. iepazīstinātas ar iestādes ievadapmacības instrukciju darba aizsardzībā, instruētas darba aizsardzībā; iepazīstinātas ar drošiem darba paņēmieniem darba vieta, pārzina litojamo darba aprīkojumu un tā darbības principus;
 - 1.2. apguvušas nepieciešamās darba iemaņas;
 - 1.3. izgājušas obligāto veselības pārbaudi.
2. Sētniekam jāzina drošus darba paņēmienus sagatavojot un lietojot
 - 2.1. tehniskos uzkopšanas līdzekļus (krūmgriežus, zāles pļāvējus u.c.);
 - 2.2. darba rīkus un inventāru (slotas, grābekļus, lāpstas, cirtņus ledus skaldīšanai u.c.) .
3. Sētniekam jāievēro ugunsdrošības instrukciju, t.sk.:
 - 3.1. Nepieļaut rīcību, kas var izraisīt ugunsgrēku;
 - 3.2. Prast rīkoties ar iestādes ugunsdzēsības līdzekļiem ugunsgrēka izcelšanās gadījumā;
4. Lietot darbam paredzētos individuālos aizsardzības līdzekļus (turpmāk IAL).
5. **Nodarbinātajam jāzina un jāievēro:** darba kārtības noteikumi; ražošanas sanitārijas , darba drošības, elektrodrošības un ugunsdrošības prasības; darba un atpūtas režīms; drošības zīmju prasības.
6. Zināt pirmās palīdzības sniegšanas paņēmienus cietušajam traumu gadījumos un pirmās palīdzības aptiecināšanas medikamentu un līdzekļu atrašanās vietu.
7. **Darbinieka pienākumi:**
 - 7.1. izmantot rokas instrumentus un ierīces, ko paredz darbu veikšanas tehnoloģija.
 - 7.2. zināt un ievērot elektrodrošības prasības.
 - 7.3. zināt vietējās noslēgarmatūras (ventiļu) atrašanās vietas un prast rīkoties ar to.
 - 7.4. zināt un ievērot ugunsdrošības prasības.
 - 7.5. zināt pirmās palīdzības sniegšanas paņēmienus traumu gadījumos.
 - 7.6. izmantot darba procesā viņiem izsniegtos individuālos darba aizsardzības līdzekļus, t. sk. darba apģērbu.
 - 7.7. izpildīt darba devēja prasības darba aizsardzības jautājumos.
 - 7.8. ievērot personīgās higiēnas prasības.
 - 7.9. nekavējoties ziņot tiešajam darba vadītājam, darba devējam vai viņa pilnvarotai personai par nelaimes gadījumu vai situāciju, kura apdraud cilvēka veselību vai dzīvību.
 - 7.10. ievērot ar šo darbu saistītās citu darba aizsardzības instrukciju prasības, kas paredz darba izpildes un uzvedības noteikumus darba vietās, lai neapdraudētu veselību un dzīvību.
 - 7.11. ievērot tīrību un kārtību darba telpās un darba vietā.
8. Smēķēšana ir aizliegta darba vietā.
9. Aizliegts ierasties darbā alkohola un narkotisko vielu reibumā.
10. Par konstatētiem iekārtu, ierīču un instrumentu bojājumiem sētnieks jāziņo tiešajam darba vadītājam. Darbu uzsākt tikai pēc trūkumu novēršanas.
11. **Sētnieka darba raksturīgās īpatnības:**
 - 11.1. sētniekam jāzina: ātrās medicīniskās palīdzības, ugunsdzēsēju nodaļas, policijas iecirkņa, avāriju dienestu adreses un tālruņi;
 - 11.2. gājēju drošībai iestādes teritorijā nožogot bīstamo joslu laikā, kad tiek veikti jumta remonta darbi, tīrīts no tā sniegs vai izveidojušās lāstekas;
 - 11.3. inventāru, materiālu glabāšanai sētniekam jāizmanto aizslēdzama telpa, ne mazāka par 3 kv.m.
12. **Darba vides riska faktori:**
 - 12.1. kustošais transports, strādājot ielu braucamajā daļā;
 - 12.2. fiziskā piepūle;
 - 12.3. nelabvēlīgā atmosfēras apstākļu iedarbība;
 - 12.4. iespējamais nepietiekams darba zonas apgaismojums;
 - 12.5. darbarīku virsmu asas šķautnes, atskabargas, raupjums;

- 12.6. kaitīgais ķīmiskais faktors: izmantojot mazgāšanas līdzekļus, uzkopjot kāpnes un veicot citus darbus, kuros tiek lietoti ķīmiski līdzekļi;
- 12.7. kaitīgais bioloģiskais faktors: tīrot atkritumu vadus.
13. **Individuālie darba aizsardzības līdzekļi** darbiniekam izsniedz darba devējs saskaņā ar iestādes apstiprināto sarakstu.
14. **Ugunsdrošības pasākumi:**
- 14.1. nesmēķēt un nelietot atklātu uguni, strādājot slēgtās telpās;
- 14.2. nodrošināt brīvu pieeju ugunsdzēsāmajiem līdzekļiem.
15. **Elektrodrošības prasības:**
- 15.1. pārnēsājamo rokas gaismekļu spriegumam jābūt ne lielākam par 12V;
- 15.2. aplaistot teritoriju no šļūtenes, jābūt uzmanīgam, lai ūdens strūkļa neskartu vadus, kā arī iekārtas, kas atrodas zem sprieguma.
16. **Darba higiēnas prasības:**
- 16.1. darba vietas apgaismojumam jāatbilst spēkā esošajām normām (ne mazākam par 50 lx);
- 16.2. veicot dažādus darbu veidus, jāvalkā paredzētais specapgērbs un jālieto individuālās aizsardzības līdzekļi.

2. Darba aizsardzības prasības, uzsākot darbu

1. Sakārtot specapgērbus (darba apģērbus) un individuālās aizsardzības līdzekļus. Uzvilkt specapgērbus saskaņā ar gadalaiku un veicamā darba veidu.
2. Uzkopšanas darbiem paredzēto mehанизēto, vai nemehанизēto darba aprīkojumu sagatavot darbam, atbilstoši darba aprīkojuma ražotāja tehniskās pasēs vai lietošanas instrukcijas norādījumiem. Vizuāli pārlicināties par darba rīku aizsargapvalku stingru nostiprinājumu un to derīgumu lietošanai.
3. Pārbaudīt un sagatavot nepieciešamo inventāru un uzkopšanas līdzekļus – slotas, suku, lāpstas, liekšķeres u. c. līdzekļus, kā arī līdzekļus atkritumu savākšanai un transportēšanai. Skrāpju, liekšķeru, suku u.c. rokturiem jābūt gludiem – bez plisumiem, plaisām un atskabargām, kas droši sastiprināti ar instrumentu darba daļām..
4. Pievadceļiem pie ugunsdzēsības inventāra un hidrantiem vienmēr jābūt brīviem, ziemā tie jāattīra no sniega.
5. **Gadījumi, kad nedrīkst uzsākt darbu:**
- 5.1. Darba vietā nav vai ir nepietiekošs apgaismojums
- 5.2. Ja ir bojāti mehанизētie vai nemehанизētie darba rīki, bojāts darba inventārs.
- 5.3. Trūkst vai bojāti individuālās aizsardzības līdzekļi.

3. Darba aizsardzības prasības, veicot darbu

1. Teritoriju, ielu uzkopšanas laikā:

- 1.1. aizliegts, uzkopjot ielas, strādāt bez cimdiem un atstāt darba rīkus uz brauktuves;
- 1.2. tīrot braucamo daļu, īpaši pagriezienos, jānovieto brīdinājuma zīmes abpus darba vietai;
- 1.3. ielu vai laukumu braucamā daļa jāuzkopj, atrodoties ar seju pret transporta kustības virzienu un pievēršot uzmanību transporta līdzekļu signāliem;
- 1.4. strādājot uz braucamās daļas (slaukot, kapājot ledu, tīrot sniegu vai to iekraujot ar rokām), darbu izpildes vieta jāierobežo ar pārnēsājamām sarkanā un baltā krāsā krāsotām latīņu barjerām, uzstādot tās pretī transporta kustības virzienam vismaz 5 m attālumā no darbu izpildes vietas;
- 1.5. Ja strādā ilgāku laiku vienā vietā, blakus vai uz braucamās daļas (skalda ledu, iekrauj ar rokām sniegu utī.) darba vieta jānožogo ar signālkrāsojuma lenti, nožogojumam jābūt uzstādītam 5-7 m attālumā no tiešās darba vietas. Apzīmē ar dzeltenu un melnu vai sarkanu un baltu svītrotu signālkrāsojumu. Dzeltenās un melnās vai sarkanās un baltās svītras ir vienāda

platuma un novietotas 45 grādu leņķī. Pēc krāsojuma lentēm griezties pie saimniecības vadītāja.

1.6. Darba vietai ir jābūt labi apgaismotai. Ja strādā diennakts tumšajā vai miglainā laikā, papildus jāuzstāda lukturi.

1.7. aizliegts tīrīt sniegu tieši pie strādājoša sniega iekrāvēja, kā arī pieļaut cilvēku un jo sevišķi bērnu atrašanos sniega krāvēja lāpstas tuvumā;

1.8. aizliegts celt ar lāpstas palīdzību prāvus sasaluša sniega gabalus;

1.9. strādājot ar rokām, aizliegts sniegu pārsviest tālāk par 3 m horizontāli un pāri nožogojumam, kas augstāks par 2 m;

1.10. veicot uzkopšanas darbus, maksimālā smagumu, kurus pārnes ar rokām, masa, ja virsma ir gluda un horizontāla, vīriešiem nedrīkst būt lielāka par 50 kg;

1.11. smagumu pārvietošanu jāveic atbilstoši notiktās darba aizsardzības instrukcijas prasībām;

1.12. veicot darbu ēku tuvumā, jāpārlicinās, ka no jumta vai ēkas logiem ir izslēgta jebkādu priekšmetu krišanas iespēja.

2. Veicot atkritumu savākšanu un atkritumu vadu apkalpošanu:

2.1. visi atkritumi, kas piesārņo teritoriju, nekavējoties jāaizvāc, dedzināt atkritumus aizliegts;

2.2. aizvācot no teritorijas atkritumus, jāuzvelk darba cimdī;

2.3. veicot atkritumu vadu un kāpņu laukumiņu tīrīšanas darbus, rokās jāuzvelk gumijas cimdī;

2.4. lai veiktu sanitāros pasākumus, jālieto tikai tās ķīmiskās vielas, kurus darba devējs izsniedz šim nolūkam. Aizliegts izmantot citas ķīmiskās vielas pēc darbinieka paša ieskatiem;

2.5. vācot pārtikas atlikumus, kā arī aizvācot netīrumus un atkritumus, jāievēro personiskās higiēnas prasības (roku mazgāšana, nagu apgriešana, specapgērba valkāšana darbā).

3. Strādājot uz kāpnēm:

3.1. darbā aizliegts lietot pieslienamās kāpnēs, kas sastiprinātas ar naglām, bez šķērsskoku iegriešanas sānu kokos. Koka kāpņu pakāpieniem jābūt iecirstiem vai iegrieztiem sānu kokos, kas ne retāk kā ik pa 2 m jāstiprina ar savilcējskrūvēm;

3.2. kāpņu apakšējos galos jābūt atbalstiem - asām metāla radzēm atbalstam pret grunti un gumijas uzgaļiem atbalstam pret grīdām un klājiem;

3.3. pieslienamo kāpņu maksimālais garums - 5 m. Pieslienamās kāpnēs aizliegts pagarināt. Tās nedrīkst uzstādīt uz kāpņu laidiem, jumtiem un citās vietās, kur nav horizontāla pamata;

3.4. aizliegts atbalstīt pārnēsājamās kāpnēs pret logu rāmjiem. Pa pieslienamām kāpnēm nedrīkst pārnēsāt kravas.

4. Darba aizsardzības prasības ārkārtas situācijās

4.1. Avārija	Sētnieks paziņo iestādes vadībai par inženiertehnisko iekārtu avārijām.
4.2. Ugunsgrēks	4.2.1. nepieciešamības gadījumā nekavējoties ziņot ugunsdzēsības dienestam (tālr. 112); 4.2.2. sākt dzēst ugunsgrēku ar darba vietā esošajiem ugunsdzēsības līdzekļiem (ugunsdzēsamo aparātu, smiltīm u.c.); 4.2.3. izsaukt uz ugunsgrēka vietu darbu vadītāju.
4.3. Nelaimes gadījums	4.3.1. ja iegūta trauma vai notikusi pēkšņa saslimšana, darbs jāpārtrauc, par notikušo jāziņo tiešajam vadītājam, jāsaņem pirmā palīdzība, bet nepieciešamības gadījumā jādodas pie ārsta; 4.3.2. ja nelaimes gadījums noticis ar citu darbinieku, sniegt viņam pirmo palīdzību, pārtraukt darbu, paziņot par notikušo savam vadītājam (vai iestādes vadībai), nepieciešamības gadījumā izsaukt ātro palīdzību (tālr. 113 vai 112), saglabāt notikuma apstākļus, ja tas nerada briesmas apkārtējiem.

5. Darba aizsardzības prasības, beidzot darbu

- 5.1. Nolikt darbarīkus, materiālus un specapgērbu tiem paredzētajās vietās.
- 5.2. Izpildīt personiskās higiēnas prasības: pēc darba putekļainās ielās vai pēc rūpniecisko un pārtikas atkritumu novākšanas, atkritumu vadu tīrīšanas nomazgāt rokas un seju ar ziepēm, nepieciešamības gadījumā ieiet dušā.
- 5.3. Par visiem darba laikā pamanītajiem trūkumiem ziņot tiešajam vadītājam vai darba devējam.

Sastādīja: darba aizsardzības speciālists _____ S.Naglis